St. 25. V Gorici, v četvrtek 18. jun. Tečaj IV.

„Soča“ izhaja vsak četvrtek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:
Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . „ 2.30
Četvrt leta . . . . „ 1.20
Pri oznanilih in ravno tako pri *„poslanicah“* se plačuje za navadno tristopno vrsto:
8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ „ 3 krat
Za veče črke po prostoru in pri oznanilih vsak pot 30 kr. za kolek.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Urednijštvo oziroma upravnijštvo v Paternollijevi tiskarni v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri urednijštvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Pravdarji pozor!

Postava 16. maja 1874.

Zopet imamo majhno novo postavo, katera spreminja in zboljšuje nekatere odločbe pri ustnem, pismenem in okrajšanem obravnovanji civilnih pravd.

Uže davno pričakujemo od leta do leta novega sodnega reda, ki bi kot celota uredil ta važni del pravosodja. Namesto tega ali se je po dvornih dekretih krpal stari red, ali se mu pristavljajo za pravde posebne vrste posebne postavice, ki se pa ena na drugo in vse na glavni sodni red nanašajo tako, da je prava zmešnjava Ta glavni red je izdal cesar Jožef II. dne 1. maja 1781., in je bil za tiste čase velik napredek. Do zdaj so se pa okolnosti posebno vsled železnic, telegrafov, vsled velićanskega razvoja obrtnije in trgovine jako spremenile, in sodni red se je gotovo tako postaral, da novega potrebujemo v celoti. Poleg vse starosti pa se nij izvrševal do zdaj ne §. 13. tega reda, ki veleva, da se imajo pravdne stranke in njih zastopniki (advokatje) v svojih govorih, ki jih v zapisnike zapisujejo, posluževati deželnega jezika.

Nu glejte, mi Slovenci mislimo, da tirjamo kaj novega, če tirjamo, naj se vpelje slovenski jezik v sodnije, in vendar nam je to pravico cesar Jožef II. priznal uže 1. maja 1781. Novejše postave potrjujejo ta §. in so ga tudi razširile; zatorej delajmo sami, saj je to celo zapovedano, če ne smo sami krivi, da se zanemarja naša pravica. Ob enem pa tirjajmo take sodnike, ki nas razumejo, kedar govorimo in pišemo po naše. — Pa vrnimo se k postavi. Ona obsega 29 §. izmej katerih nekateri bolje zanimajo sodnike in advokate, drugi pa tudi pravdarje, in celo potrebno je, da jih poznajo; za to hočemo prve izpustiti, druge pa sem ter tja malo razlagati.

§. 2. povišuje znesek, ki je za okrajšano (sumarično) obravnovanje merodajen od 200 gld. do 500 gl. a. v. Dalje znižuje gledé pristojnosti mestno odredjene okrajne sodnije (pretura) merodajne zneske od 500, 50 in 25 gld. starega denarja na 500, 50 in 25 gold. avstr. veljave.

II. Gledé obrokov in narokov.

OPAZKA. Z odločbami v §. 3. do 16. skuša postava v okom priti dolgim obrokom in neopravičenemu vednemu odlaganju pri pismenem in ustnem obravnovanji pravd. Vpeljano je načelo, ki velja pri okrajšani obravnavi, in to je prav; kajti neodločnost starega sodnega reda v tem obziru je zakrivila, da so pravde se toliko zavlačevale.

Pismeno se redko obravnujejo pravde, za to dovolite bralci, da preskočimo te odločbe, razen ene in se po tem lotimo narokov. Ta odločba je §. 6. Obroke za pravdne spise pri pismenem obravnovanji, in za tožbe, ki se imajo podajati vsled dotičnega dekreta, sme sodnik za voljo važnih uzrokov zdaljševati; drugih na pr. za apelacijske in revizijonalne pritožbne spise pa ne. §. 13. pravi o narokih: Če prosi pri naroku kaka stranka odloga, nasprotnik se pa temu upira, in tirja, da se ima pravda obravnavati; mora se precej o odlogu razsoditi. Odločba se ima strankama ustmeno razglasiti in v zapisnik zapisati, da se je to zgodilo. Če se je pa odlog odrekel, mora se pravda brez daljne zamude obravnavati.

Ako je kaka stranka poprej odšla, ko se je razglasila odločba, s katero je sodnik odlog odrekel, ali ako se po naznanilu še brani pravdo obravnavati; tedaj naj se samo z drugo stranko obravnuje, in proti temu, kateri je odšel, ali ki noče nadaljevati razprave, ravna se tako, kakor da ne bi bil prišel. Odločba o odlogu se ima vsakako pri rešitvi naroka strankam tudi pismeno naznaniti, in čas za rekurz teče od vročitve tega dekreta.

§. 14. Ako se pred časom naroka poda pisana prošnja za odlog, nijma se ona vročiti nasprotniku, da o njej izreče svoje mnenje, ampak sodnik naj narok uradno odnese, če je stranka v prošnji s kako pisano prilogo dokazala, da ne more o pravem času priti, ker je nastopil kak nepremagljiv zadržek; in če je sodnik v stanu, pred narokom dotični dekret obema strankama vročiti.

V vseh drugih slučajih se imajo take prošnje pri naroku naznaniti stranki, ki je prišla, in se ž njimi ravna po §. 13. tako, kakor če kedo pri naroku odloga prosi. Neprišli prosilec pa trpi, če se je njegova prošnja zavrgla in to pri naroku razglasilo, vse pravne nasledke neprihoda.

§. 15. Ako sodnik narok odloži, mora tudi stranki, ki je odloga prosila, če nasprotnik to tirja, naložiti, da mu ima stroške naroke povrniti v znesku, ki ga sodnik odmeri.

§. 16. Rekurz omenjeni v §. 13. ne ustavi teka ne sklepa obravnave, tudi ne vložbe in zavoja pravdnih spisov, vendar mora sodnik, prej ko glavno pravdo konečno razsodi, čakati, da se reši rekurz.

Soper dve enaki odločbi prve in druge inštance to je, če ste obe prošnjo za nov obrok ali odlog dovolile ali odbile, nij pripustljiv izvanredni rekurz na tretjo inštanco. Take rekurze mora sodnik prve stopinje uradno vrniti.

III. Gledé dokazovanja.

§. 18. Sodnik, kateri priče ali zvedence izprašuje, more priče in zvedence še posebno poprašavati o vsem, kar se mu potrebno zdi, da se povedbe prič in pozvedbe zvedencev pojasnijo in dopolnijo.

OPAZKA. Tako so tudi dozdaj nekateri sodniki izpraševali, nekateri pa ne. Zadnji so dokazane člane in posebna uprašanja pričam, in predmet zvedencem prebrali, in gole odgovore zapisali. To je bilo sicer postavno, toda mnogokrat pomanjkljivo, zlasti ker nijso smele stranke pri izpraševanji prič navzočne biti, da bi bile one kako nejasnost prič po posebnih uprašanjih odstranile. Postava je zdaj tej pomanjkljivosti v okom prišla, in še bolje pomagala z sledečimi odločbami.

§. 19. Strankam je dovoljeno, da smejo zraven biti, kedar se priče izprašujejo.

Stranko pa, katera se predrzne pričam v besedo segati, ali na povedbe po nepripustljivem načinu uplivati, mora sodnik posvariti, in če to nič ne pomaga, jo kar ostraniti.

§. 20. Stranka, ki je prišla, sme po sodniku, ali če sodnik dovoli, sme sama priče popraševati o vsem, kar se jej zdi potrebno, da se povedbe prič pojasnijo ali dopolnijo.

Nasprotniku dokazovalca gre ta pravica tudi takrat, če nij posebnih uprašanj pismeno podal.

§. 21. Uprašanja, katera ima sodnik za nepristojna, ali katera je medsodba izključila, mora on zavrniti, in v zapisniku opomniti, da se je to, in zakaj se je zgodilo.

Proti temu, da nij sodnik kakega uprašanja pripustil, ne da se posebej rekurirati, stranka naj pa to svojo pritožbo pridruži apelaciji soper razsodbo glavne pravde.

§. 22. pravi, da če se imajo priče po naprošenem sodniku v drugih okrajih izpraševati, smejo se posebna uprašanja naravnost njemu poslati; da mora on, če nij stvar nujna, strankam naznaniti dan, katerega se bodo preslišale priče; da veljajo §. 19, 20 in 21 te postave tudi zanj, torej da smejo stranke priti in se udeležiti.

OPAZKA. §. 19. in 20. obsegata najvažnejšo in pri nas novo odločbo, ki je pa pri drugih narodih uže davno vpeljana. Tudi naši juristi svobodnjaki so jo več let tirjali, kajti pravično je, da slišijo pravdne stranke same vse, kar se pričuje njim v škodo ali korist. One morejo govore prič pojasniti, ali priče spomniti na to ali ono okolnost, če jih smejo, seveda dostojno, popraševati. Vestnim pričam samim mora to kaj po godu biti, manje vestnim pa je to strah, da se ne predrznejo, krivično pričati. Vrhu vsega izvejo stranke, ali je sodnik svedoke dobro razumel ali ne, in prav to je jako potrebno pri nas Slovencih.

Trdijo sicer nekateri, da se mnogokrat priče bojijo strank, da za to sodnike prosijo, naj gledajo na to, da nobeden pri vratih ne posluša. To je zares čudno, saj se njih povedbe v kratkem pozvejo, ker ima vsaka stranka pravico, tirjati prepise vseh povedeb. Kaki državljani in kristjani so pač taki možje, ki se bojé pred sodnijo resnico povedati strankam v lice! Resnica je bogu ljuba, pravi pregovor, in svoboda tirja državljane, ki se resnice ne bojijo. Mislimo, da bo takim bojazljivim ljudem prav ta postava kaj dobro tekmila, vadili se bodo namreč resnico brezobzirno govoriti, kedar je treba, in po tem bodo tudi na pr. pri volitvah pogumnejše glasovali po svoji vesti.

Še naj opomnimo, da se uže od leta 1850. po tem načelu pri kazenskih pravdah postopa z najboljšim uspehom. Zakaj neki bi v civilnih pravdah bilo slabo to, kar je pri kazenskih izvrstno.

IV. Gledé sodnih nagibov.

§. 23. ukazuje, da se imajo od zdaj naprej tudi pri pismenem in pri ustmenem rednem obravnovanji razsodbeni nagibi vročiti vsakemu, ki je pravdo popolnoma ali deloma zgubil.

V. Gledé pravdnih troškov.

§. 24. Tega §. zapopadek je v kratkem ta. Stranka v pravdi popolnoma zmagana mora nasprotniku v vseh slučajih potrebne in opravičene troške povrniti. Kateri troški so taki, odloči sodnik z vestnim obzirom na vse okolnosti.

§. 25. Če je vsaka stranka deloma zmagalka deloma zmagana, se troški primerno delijo ali pobotajo. Pa tudi v tem primerljeji se sme ena stran obsoditi v vse troške, če je nasprotnik padel le zarad kake malosti, zastran katere nij bilo posebnih troškov.

§. 26. Predpisi §. 24. in 25. veljajo tudi za razsodbe više in najviše sodnije ne gledé na to, da ima uže kaka stranka razsodbe nižih sodnij v svoj prid razsojenih.

OPAZKA. Dozdaj nijso bile postave tako odločne, in sodnije so navadno malo troškov prisojevale. Neki sodnik je celo pobotaval troške, če so stranke si bile v žlahti. Za to so nekateri bogati kmetje s pravdami radi nagajali manje premožnim, če se nijso mogli maščevati drugače.

§. 27. Vse te odločbe veljajo tudi za druge posebne postopnike, ki se nanašajo na pismeno, ustmeno ali okrajšano obravnovanje.

§. 28. Ta postava obvelja uže 1. julija 1874. za nove pravde, za stare ostane do njih konca skoro vse pri starem razen predpisov §. 18. do 23. ki obveljajo uže tistega dne.

OPOMBA. To priobčujemo, da ne bodo pravdarji, in mnogo jih imamo, škode trpeli; ne prezirajte tedaj tega članka, in ne zanašajte se po stari navadi na to, da boste odloge jemali, kolikor Vam bo drago. Če ga pa odloge tudi dobite, troške bo treba nasprotniku vsakako povrniti v 14 dneh.

Iz vsega tega se vidi, da je naš stari sodni red ali postopnik dobro okrpan; mislili smo pa, da dobimo kak popravek tudi pri eksekuciji na pr. cenitvi, katera mnogo stane, ter je dolžnikom v veliko škodo. Dolžnik, ki ne more plačati, je samo na sebi revež; zatoraj bi morala postava na to delati, da mu eksekucija kolikor je le mogoče malo troškov vzroči. Nadejamo se kmalu kake pametne prenaredbe. Za zdaj moramo potrpeti, in želimo dobrih nasledkov. Pa še nekaj gospodom sodnikom.

Če dobro prevdarimo nove te odločbe, prepričamo se, da njih duh ne tirja samo hitrosti v pravdnih razpravah, temuč on namerava, da se kolikor mogoče čista resnica pozve, ker je po tem lehko pravično soditi po vsih instancah. V ta namen je gotovo potrebno in je v duhu te postave, da so vse, kar so priče in stranke govorile, tako zapiše, kakor so govorile; tedaj pri Slovencih po slovensko. Najbolje bi brez dvoma bilo, ko bi se mogla uprašanja in odgovori stenografati, kar bi se v jeziku govorečih strank in prič delalo, ker drugače še mogoče nij. Zatoraj gospoda narekvajte v duhu te postave, da jej boste do čistega zadostovali.

Dopisi.

Iz Komna 10. junija. [Izv. dop.] Ako ne bo moj denašnji dopis piškavega oreha vreden, izgovarjajte me s tim, da ne boleha niti se leči tukaj noben Cavour ali Bismark, da se nij tukaj noben Kokles butice razbil niti za domovino niti za kaj drugega, da se nij zavdal noben od Amorja ranjen par s ciankali-jem, i sploh da nij letos noben lom, ker nij nič, da bi se prelomilo, toda pardon! Nekaj važnega imam vendar v torbici. Da so, da bodo g. Fr. B., tukajšnji učitelj, za šolskega nadzornika imenovani. „O ti nesrečna kost — porečejo nemara ta pobožni gospod — kaj pa imaš ti sitnež vselej z mano?“ Verjemite mi, nijsem hotel drsati svojega grešnega peresa zastran Vas. Gotovo ste pa pod nesrečno zvezdo rojeni, in oroslan peklenskih temot, ki kobaca z odprtim žrelom krog, ta hujska, da nij miru. Lejte si no! Ravno sem sklepal v predzadnjem broji obljubljeni članek, ko se raznese po vsem Komnu: „Pozor, g. Fr. B. bo nadzornik!“ Nu, sedaj je pa jasno: sam črni kuha laži i je trosi po svetu. G. Fr. B. nadzornik! Poprej požrem celega mačka z dlako vred, ko bo to res. Res pravijo g. Fr. Bunc sami od sebe, da so za čudo veliko knjig prebrali (molitvenih! Molči, ti nevredno pero!), i da čujejo uže travo rasti; a do nadzorništva — Vi pa nadzornik, to je daleč saksebe. Toto coelo distat, bi rekel Latinec. Res je nadalje tudi, da se poganjajo ta brumni gospod za omiko (predivno. O ti blebetava jeklenica, zdržuj se tacih opazk!), a g. France, nadzirati v šolah je več ko ozirati se — v škofijstvo! Iz kratka. Nij mogoče i nij res, da bodo kedaj, to je ni sedaj ni na vse večne čase nadzornik. Nij mogoče i nij res? Ne. Stvar je namreč le ta: Okajeni požeruh izgubljenih ovčic je prišel oni dan v Rihenberk trdne volje, da umesi g. Fr. Buncu prav frapantno burko. „Ta črni“ ima namreč kedaj tudi svoje muhe. Kedo mu bo zameril, če si napravi kedaj en košček pusta. Saj mora tam doli tako vedno poslušati škripanje z zobmi i grozen vek. Bene. V Rihenberku obleče meso nekega znanega šaljivega gospoda, ali šine vanj cel sè staro kožo vred. Tak pride v Komen. Tukaj pove g. Fr. Buncu, da mu nameravajo podeliti nadzorniško palico. O ti zviti črnec ti! Znano je, kako je nekedaj v starem Rimu vse vprek mrgolelo in upilo: Hannibal ante portas! Še hujši dirindaj nastane sedaj v razgretih možjanih prepobožnega gospoda B. Čeravno so pa g. B. tako grozno brumni, da pojdejo (bog je pa le dolgo ohrani, saj zastran napredka i slovenskega slovstva) da pojdejo še gorki tija gor v nebesa gledat večne svete luči, vendar jim je nagajivi nos poskočil kvišku v grozoviti posvetni ošabnosti. Pogledali so tudi ponosno krog sebe, češ, sedaj bom pa jaz regamentil, ter vstopili so zapovedljivo kakor kak turški paša s tremi repi. To je pač nov dokaz, da je skuša knez peklenskih breznov spraviti v večno pogubljenje. Za to le stanovitni bodite g. Fr. B. Več ko je oni mu pripovedaval, več i večih novih svetov je ustajalo v njihovem duhu. Salamen — ne, salomonske misli so krožile jim po razpaljeni glavi, kakor: Radikalna prenaredba sedanjih šolskih postav; prognanstvo v Sibirijo vseh učiteljev, ki v svojej hudimanskej trmi nočejo trobiti v tako grešno razupiti klerikalni rog. V Sibirijo ž njimi brez usmiljenja; predlog da se imenuje mali škof ljubljanski, g. Luka, za ministra naučnega; zapor vseh čitalnic, kder se mladini le pot napravlja v žrelo večne pogube; kovanje v verige od poti v nebesa zašlih dveh gospodov: lastnika in urednika grešne Soče, ter njiju bacnenje v temno keho, kder imata se ad majorem Dei gloriam naučiti kozje molitvice ob sirkovem kruhu i pusti vodi, konečno še povrnitev rimskega papeža v poprejšnje bogastvo in izprestolba kralja Emanuela pa tudi utopitev v žlici vode vseh na peklenski pašnik zašlih svobodnjaških ovčic. Buzarona! — Na dalje so zagledali g. B. upričo rihenb. poročevatelja na svojih prsih grozo i trepet bliskajočo svetinjo (korenovo!) i zlato runo (odrtega krta.) O pa g. B. ne segajmo vendar tako visoko! Ostanimo raji pri starih kračah i klobasicah, to je bolje tečno! Kako se je pač rihenberški lisjak smijal v brado vidé, kako so g. B. sè svojo glavo plavali v prisolnčnih višavah dozdevne slave, od koder bodo menda z razkoračenimi cepeligami strmoglavili na to nevredno zemeljsko glebo, kedar preberò te ponižne vrstice. I vendar jim šumi po glavi, tri, nočij nijso kar očesa stisnili, vedno jim od svete groze mrzlo mršči doli po hrbtu, grozno učeno i zaničljivo gledajo pred sè, da te groza obide, spred njih zdajci šila i kopita pobereš, v divjem teku zdirjaš, i se še le tam na Gorjanskem oddahneš. Ondukaj greš v krčmo okrepčat se pa tudi promišljat, na kaj vendar g. B. svoje nadzorništvo opira. Misliš, vrtaš, vse zastonj. Zdaj poskusiš v kršanski udanosti dolg požirek. Tudi nič. Spomin ne reče ni bev ni mev. Na to stisneš v tobakiri nedolžni prah, daš hrepenečemu nosu dolžni tribut, vrtaš spet, da ti butica poka; a križem bavta! Še nič Ko vidiš, da nič ne opraviš, pustiš to stvar ad interim, ter se spustiš v pogovor z mlado natakarico. Stoj! zagrmi nad mano zdaj kak pobožen mentor. Takisto pa ne boš govoril. Jemine, kako sem se prestrašil. Strah pa pretrese od zunaj i znotraj, i tako se zopet spomniš veleučenega g. Fr. Bunca. Toda suša, ko bi tudi z Mozesovo palico kaj ongavil po butici. Kaj pa je g. B. vendar slavnega storil, da bo nadzornik? Storil? Vzemi drug glagol, na pr. pisati. Vsi rezjanski kozliči! Pisati! Pisati! Pravo, zakričiš ter poskočiš, plačaš, greš domu, se zakleneš, natekneš učena očala, potler odpreš omaro ter izvlečeš v svinjsko kožo zvezano knjigo: „Čudne poti“, poslovenil iz neke srednjeveške knjige, Fr. Bunc. Aha, na to se menda opirajo g. Fr. B., na to! Na kaj druzega neki? Morda tudi na — toda kaj je tebi mar, grešna čenča, kar molči. Vendar, „čudne poti!“ Ko bi bil danes sodnji dan, i bi morali vsi gramatični pregreški, ki se nahajajo v tej knjigi, kot kozli iti na levo, bi jih toliko zamrgolelo, da bi g. Fr. B. strmé zavpil na vse grlo: Ne, to so le tiskarne pomote! Tedaj bi se mu lehko odgovorilo: Prav imate pač, vsa Vaša knjiga je ena tiskarna pomota. G. pisatelj ne zna, kedaj mora stati svoj, kedaj njegov itd., ne zna razločka med ce i ves, ne med do-ne med nedovršnikom; ne zna kedaj mora stati mu kedaj njemu, kedaj v kedaj u v zvezi z glagoli; prava raba časov mu je neznana deveta dežela, od tega se mu še ne sanja ne; assimilacija samoglasnic za ozkimi soglasniki, to mu je nekaj nikdar zaslišanega, ali preučeno i preupeto. Nekaterih v tej knjizi rabljenih besedij ne zna; subjekt dual, pa glagol v pluralu vkupe vezati, to ume tako mojstrski g. B., kakor bi se komu posrečilo sprijazniti za vse prihodnje čase mačko s pesom. G. pisec ima vrhu tega to redko zavest, da se more povzdigniti zaničljivo čez vse slovničarje, češ, kaj boste vi! To je tudi blagovolil reči; kajti on piše za ljudstvo prosto, (v tem se vjema tudi z nekaterimi pridigarji) on je popularen. Vrhunec popularnosti dosega on pa s tem, da je njegova revna sintaksa vse drugo, le slavjanska ne. Potler govori: gospa pridejo, gospod so rekli, zmirom i povsod specifični kranjski salemalejka: oni! Tako govori suženj, ali za šalo humorist. Koliko kozlov je samo v 11 vrsticah one uboge knjige, naj se rači prepričati se samo iz sledečega pisma, katero je v omenjeni poslovenitvi g. B. strmečim čitateljem priobčil; a ker so kozli tolsti pa debeli, bomo je debelo natisnili:

„Ko bi vtegnil priti po Tvoji radovednosti v skrivne shrambe...ima Tebi toda sporočiti Rupert list, kteriga sim spisal. Zapovem in zarotim Te pri živim Bogu, de .... dokler za gotovo ne zveš, de sim mertev; de . . ne čerhneš, kar si vidil, de imaš vselej dovolniti Rupertu itd.“ Nekje drugje: „Dve hčeri...Ker so pa bile (sic!) v gajah...obdani so s hudim duhom... oči sta mu odvezala, dala svoj (mesto njegov) nazaj...dobite spetvašo svobodo... mogel m. moral... ko ga čita, so s mu roke tresle . . . oče neba (m. nebes ali bol jene beški oče) itd.“

Tako gre v enomer, čeravno mu je rokopis neki goriški doktor popravljal. I tak homunculus hoče nadzorovati! Še nekaj. Ko je ona knjižura prišla na svitlo, so ljubljanske Nogovice ne „Novice“ molčale ko tat z „Danico“ vred, mej tem, ko so druge knjige obirale zeló brez potrebe i samo za to, ker je bilo kaj esprita v njih.

Toliko za zdaj. G. Buncu pa nasvetujem kozarec hladne studenčnice, da se mu prevroča kri potolaži, da ne bo obiral drugih ljudij i časopisom (on uže ve katerim) zadržaval poti mej pošteno občinstvo.

Iz Ajdovskega 15. junija. [Izv. dop.] Kraški dopisnik v Sočini št. 22. hvali na eni strani predlog gosp. Lebana v kupčijski zbornici, na drugi strani pa očita nepristranost ajdovskega okraja cestnemu odboru, v katerem tudi g. Leban sedi. Dopisnik namreč misli, da bi moral ajdovski odbor popravo skladne ceste čez Vranjak iz Rihenberka potrebno pripoznati in za to v seji pri Rebku na predlog g. predsednika Robiča skleniti, da bi se bilo od navejene svote nekaj tisoč forintov na posodo vzelo. To pa nij tako. Dopisnik naj pomisli, da cestni odbor je za skladovne ceste čez Rihenberk uže dosti potrosil, ta kraj Ipave se pa še nij nič stvorilo. Vzrok tega je, ker je cesta iz Gorice do Ajdovščine erarska. Ker pa ne mi ne cestni odbor nemamo za popravo cesarskih cest kaj sklepati, toraj ne ostaja druzega, kakor se obrniti s prošnjo do erarja. Toraj čast, komur čast! Kraški dopisnik dalje ne ve, da večina cestnih odbornikov stanuje ta kraj Ipave, in ko bi pristranski bili, bi gotovo vsak sklep po svoje obrnili, skušnja nas pa uči, da so se cestni odborniki za vsako potrebno delo na unem kraji radovoljno udali. Za to je pa menda dopisnik delalne imenuje. Sicer je pa to njih „prokleta dolžnost.“

Sedaj pa k stvari: Ko je pri Rebku g. Robič predlagal popravo ceste iz Rihenberka čez Vranjak, odbor razvidel je precej, da bi poprava te ceste prav malo koristila, ker bi nad 4 palce na seženji visela in še to bi se dalo le z velicimi ovinki in čez velike hribe in z ogromnimi stroški napraviti in izpeljati.

Razvidel je cestni odbor, da črta iz Rihenberka do Štanjela je prav dobro izpeljana in od tam naprej čez Koprivo jo popravljajo, kar bode v kratkem dovršeno.

Razvidel je, da ima gorenja Ipava uže zdaj v eni miliji širjave tri skladne ceste v Trst. Prva pelje čez Poddrago, gorenjo Branico v Kobdil, druga iz Sv. Križa čez Žablje v Štanjel in tretja od Potoč čez Rihenberk. Toraj imajo Gorenjci popolnem dosta cest. Da je po tem predsednikov predlog padel, hvala odbornikom!

Dopisnik se jezi, da so marljivi dornberški možje denar za popravo ceste čez železna vrata dobili, na drugem kraji pa pravi, da jim je ta cesta peto kolo. Čuden modrijan!

Dopisnik iz Rihenberka, hočem reči Krasa, se boji ceste čez železna vrata, ker vidi, da bi bila vsem srednjim Kraševcem v Gorico in dolenjim Ipavcem v Trst dosta bliža. Za to jo peto koló zove; in odbornikom pristranost očita. Ko bi bili za ono rihenberško peto koló glasovali, bi se jim gotovo pristranost ne očitala. Dopisnik naj pa popraša ljudstvo tega kraja, in izvedal bo, kako je razdraženo zaradi večnih cestnih troškov, kateri njemu nič ne koristijo.

Eden iz Ajdovskega.

V Trstu 15. junija. [Izv. dop.] Dolgo časa smo tržaški Slovenci hrepeneli po političnem društvu, katerega nam je potreba bilo, kakor ribi vode, pa vselej smo pri vsakem začetku stakuili velike zavire in neprilićnosti, katere so nam delo ustavile. Ostali smo osamljeni in brez ščita, s katerim bi se bili lahko v bran postavili krutemu sovražniku, kateri namerava našo narodnost popolnoma zatreti, ter na naših razvalinah širiti lahonstvo in pripravljati Trst in okolico za sveto Italijo. Ker pa je Slovan uže od nekdaj sem vajen pritrpeti vsakovrstna preganjanja in zaničevanja, da je pri tem tudi utrjen postal, nij se zgubila narodnost iz okolice, akoravno so mestni očetje vse uporabljali, da bi okolico polašćili. Še stoji slovenska straža na Adriji, katera z bistrim okom pazi, da se jej sovrag v tabor ne splazi!

Časi se spreminjajo in časa koló tirja marsikatero žrtvo v enem in drugem taboru; tudi za nas je postal v Trstu ugodnejši čas, tudi na nas se ozirajo ter spremidevajo, da smo Slovenci tudi faktor, s katerim je treba računiti in leto 1874 je prvo leto, od kar smo tržaški Slovenci za faktično moč pripoznani. Politično društvo „Progresso“ štelo je od prvega obilo družabnikov in to posebno ob času poroda; ko se je pa začelo razvijati, pokazalo je, da ne zadostuje ne pravilom niti poklicu; ugnjezdila se je neka liberalnost v društvo, katera je vse preje nego liberalnost.

Ko so nekateri častni gospodje zapazili, kam pes taco moli, zapuščali so drug za drugim društvo, da je na zadnje edini cvet onega liberalizma ostal, kateri le sebi vse, drugim ničesar ne privošči. V mestnem zboru se je videlo, kako se mora pravična manjščina upirati proti kruti večini, in da nij bilo mogoče dobiti najmanjše stvari. Okolićanski poslanci so vedno zahtevali to ali uno, toda vse zastonj; bili so naši ljudje terorizirani in podjarmljeni, in to vse za to, ker nijso imeli političnega društva.

Pred mesecem dnij pa se je ustanovilo neko novo skupno politično društvo, v katerem sta zastopana oba naroda v Trstu, laški in slovenski, po najčastnejih in pravičnih možeh; pravila, jako ugodna in dobra, so v laškem in slovenskem jeziku tiskana; ud sme biti vsak voljlec društvu, kojemu je ime „Tržaško domorodno društvo“. Namen njegov je časten, razločka nij mej mestom in okolico, interesi obeh delov in narodnostij so eni. Odbor obstaja iz mož obeh strank, na katere smemo s ponosom gledati. V vodstvo je voljen Slovenec dr. Bizjak, Ložar in zdaj kakor sem iz zanesljivega vira izvedel, bode še vstopil naš Nabrigoj. Pričakujemo od teh gospodov, da bodo svojo besedo na pravem mestu rabili ter se v vseh tirjatvah možnto obnašali. To društvo ima tri odseke, gospodarstveni, politični in ekonomični odsek. Da marljivo delajo, razvidi se iz tega, ker imajo pogostoma seje; lahonski časopisi so se uže začeli hudovati nad novim društvom, in to je najbolje znamenje!

V Ljubljani 16. junija. [Izv. dop.]*) (Srečni Postojnci. — Habemus papam. — Sv. Florijan. — Politično slovensko „Narodno društvo“.) Zdaj pa zdaj! — zdaj ne bo Postojncem manjkalo niti pijače niti jedi, ko se bode spolnila želja nekaterih na duhu ubožnih. postojnskih krićačev, ki so peticijonirali, da naj se vvede uže v prvi razred tamkajšnje ljudske šole nemški jezik. Nadejati se je, da bodo vrli Kraševci ta vzgled posnemali in tukajšnji šolski svet naprosili, da bi se po vsem Krasu nemški jezik uže v prvi razred vseh ljudskih šol vpeljal — in še več, da bi se otrokom po prvem dnevu, ko v šolo stopijo, ostro prepovedalo, da ne smejo več besedice slovenske črhniti. Ako Kraševci to storé in naš šolski svet to potrdi — o čemer nij dvomiti, — in se modri sklep šolskega sveta utelesi, po tem, Kraševci, postanejo gotovo vaši školi sir in v kaleh se bode gotovo voda v vino spremenila. Boste uže videli, kako bodo zdaj Postojncem pečeni golobi v grlo leteli, ko bodo po novi pedagogični metodi znali: riba- lisch, miza- tisch, druzega pa nič niti pisati niti brati. Ko bi nemški pedagogi prejšnjih časov o tem sklepu slišali, bi se sicer še v grobu obrnili; a kaj ti pedagogi, kaj pedagogična načela naše vladne „moderne pedagoge“ brigajo? Saj se tudi velikaš, trojnolas Bismark, za pedagogična načela pri nenemških narodih ne briga.

*) Nij od našega navadnega dopisnika. URED.

Ljubljana ima novega župana. Dozdanji, dobroznani župan gospod Dežman je povedal, da županstva ne prevzame več, ko bi ga Ljubljančani zopet izvolili. Torej so tukajšnji ustavoverci — kajti narodna stranka se dozdaj nij udeleževala volitve – izvolili gospoda Laschana za župana, kateri je nekaj časa popred izprosil, da bi smel zarad starosti v miru zasluženo pokojnino uživati.

V neki vasici blizu Kranja so „brumni“ očetje pred malo časom sklenili, da bodo cerkev za naprej le pri sv. Florijanu zavarovali, ker drugod zavarovanje preveč košta. Ne dolgo po tem udrai strela v zvonik one cerkve in naredi veliko škode. Iz tega se razvidi, da so tudi svetniki uže zarad teh pregrešnih liberaluhov tako razkaceni, da nečejo še svetišča na zemlji pred strelo in ognjem več varovati, tem manje poslopja pregrešnih posestnikov. Svetujemo torej našim kmetom, da naj rajši pri dobrem zavarovalnem društvu ko pri sv. Florijanu posestva zavarujejo; kajti mogoče je, da bo predsednik tega starega klerikalnega društva onim pobožnim očetom škodo v denarji povrnil, njim je gotovo ne bi.

Gospod poslanec dr. Vošnjak in drugi dr. Razlag, dr. Zarnik, dr. Moše, urednik Jurčič itd, bodo. tu osnovali slovensko politično društvo in so v ta namen uže štatute vladi predložili. Namen društva bo: „v duhu svobode in napredka razširjati med slov. ljudstvom politično izobražovanje, brani ti narodne in državljanske pravice slov. naroda in pospeševati ustavni razvoj avstrijske države.“ To društvo bode imelo, ker je za vso Slovenijo osnovano in bode središče svobodomiselne slovenske stranke, – največ udov med vsemi političnimi društvi.

Kedar bom zopet kaj novega izvedel, vam bom uže nnznanil.

*) Veselilo nas bode, če nam redno kaj malega poročate iz glavnega mesta Slovenije. UREDN.

Politični pregled.

Palacky je izdal zadnje dni jako zanimiv spis v nemškem jeziku, katerega je krstil „Schlusswort“, ali konečna beseda; vse pa kaže, da je bolje namenjen za agitacijo pred novimi volitvami na Českem, katere se bodo kmalo vršile, in posebno obrnen proti Nemcem, pa tudi proti Mladočehom. Ta spis so pretresovali vsi avstrijski listi, ustavoverni bi se radi norca delali, pa se jim ravno tako godi, kakor tistemu, ki hoče svojo notranjo jezo se smehom in prisiljeno šalo zakriti. Ta spis zaznamuje Nemce kakor krivične in vladoželjne absolutiste, ki imajo svobodo zmerom na jezici, ki pa prav pod krinko svobode snžnost vpeljavajo. Avstrija, pravi prav dobro Palacky, je prišla iz dinastičnega absolutizma pod parlamentarni absolutizem, to je pod jarem one stranke, kar je še veliko slabše in državi nevarnejše, katera je postala iz merodajne velevlasti, skoro odvisna vlast 2. reda. Avstrijski Slovani imamo na eni strani sovražnika Nemca, na drugi pa Rim, ki hoče se silabusom in nezmotljivostjo zopet absolutizem spraviti v veljavo in svobodne težnje našega časa zatreti, kar pa ne bo obveljalo in bo k večemu veri sami škodovalo, pa mej narode prepir po fanatikih zasejalo. Jezuvitje v zvezi z Nemci so Čehe od nekdaj zatirali in bi jih kmalo popolnem zatrli, pa božja osoda je češki narod vkljub vsem nevihtam toliko stoletij ohranila. Mladočehe ošteva, ko pravi, da česko ljudstvo ne bo še opustilo pasivne opozicije ter stopilo na pota svojih Lukešev, Sabin in drugih takih že željnih renegatov, ampak da bo mirno ustrajalo do rešitve. Da Palacky obžaluje rimski pogubni upliv na nekatere fanatike, katerih pa na Českem nij toliko, je naravno; kako bi pa še le po tem pisal, ko bi naše slovenske fanatike in brezdomovinske rimljake poznal. Gotovo so zdaj tudi nam Slovencem jezuvitje na vratu in nič manje nevarni od Nemcev, pa upamo, da to ne bo vendar še naroda pokončalo, kateri ima mnogo zdravega jedra v sebi; ampak tužna je na vsak način naša sedanjost, to mora vsak domorodec spoznati. Na Českem vendar še nij prišlo do pomirja mej strankama, in tudi težko pride, ker listi še vedno prav hudo in strastno pišejo. Pri volitvah bosti tedaj obe narodni stranki postavili kandidate, vendar pa bodo mladi težko kde zmagali, sicer pa mladi ne pojdejo v drž. zbor brez starih, če bi tudi tu in tam zmagali, in s tem je šel ves up ustavovercev po vodi, kar jasno kažejo izjave njihovih listov. V večih listih se čita, da je Rieger v českem klubu izrekel, da je za Čehe s pasivno politiko edino upanje revizija ogrske nagodbe, katera bode čez 4 leta, ker bode morala Cizlajtanja pri Čehih pomoči iskati proti neizmernim madjarskim tirjatvam. Če se to upanje ne spolni, po tem Rieger ne ve več nove poti in bo odstopil. Ta vest je sicer nekoliko neverjetna, pa mogoče je vse. To pa je skoro gotovo, Avstrija bo morala z Ogrsko s časoma drugače govoriti, posebno če se bo pokazalo, da z ogrskim gospodarstvom ne gre naprej. Morda bo do tistikrat jugoslovanska zarota, o kateri smo govorili postala kri in meso? Dunajski „Vaterland“ nasvetuje duhovnom, naj nikakor ne vzemo vladne podpore. A cvenk je zapeljiv in ne vemo, če bo „Vaterlandu“ obveljala. Ministerstvo za pravosodje je opomnilo s posebno okrožnico državne pravdnike, da ostro čuvajo in pazijo na postopače in druge sumljive ljudi. To je gotovo vsled dunajskih strašnih dogodeb. Rusinski škof Sembratovič nekda tudi sili rusinske duhovne, ki se v drž. zboru za konfesijonalne postave glasovali, to glasovanje preklicati, kakor je to Prato storil, pa menda rusinski duhovni nijso Pratoti.

300 srbskih rodbin se je preselilo te dni iz Ogrskega v srbsko kneževino; znamenje je to, da na Ogrskem morajo biti turške razmere.

Veliko hrupa dela po časnikih odstop skupnega vojnega ministra Kuhna; kar nenadoma ga je cesar odstavil od ministerstva in na njegovo mesto imenoval glasovitega Kollerja, dosedanjega namest. na Českem za nam. na Českem pa moravskega nam. Weberja in za vojaškega poveljnika na Českem feldmaršallajtenanta bar. Filipeviča. V teh premembah slutijo nekateri časniki posebno pa „Vaterland“ premembo sisteme na Českem. Dež. zbori bodo sklicani na 15. septembra; samo goriški in istrski uže 19. avgusta in tržaški 29. tistega meseca; sliši se, da ti zbori za to poprej, ker se je ministerstvo oziralo na prošnje dež. odborov, naslanjajoče se na tehtne uzroke, kakor so trgatev in druga poljska dela, katera zadržujejo septembra naše poslance.

Na Francoskem so se zadnje dni godile jako pomenljive reči. — Gambetta je rekel v narodni skupščini Bonapartistom, da so ničvredneži od 4. septembra; na kar je nekdanji Napoleonov minister Rouher zahteval, da prekliče to razžaljenje; Gambetta pa je odgovoril, da to nij samo razžaljenje, ampak pečat ali znamenje hudodeljstva (stigmate). Bonapartisti vsled tega razkačeni so se zbirali in se posvetovali, kaj je storiti proti Gambettu; vsi njih organi so začeli prave krvoločne članke pisati proti republikancem in nekateri privrženci Napoleonovi, sami potepuhi, so Gambetto čakali, ko je prišel na kolodvor St. Lazare, da se odpelje v Versailles, tam so ga javno insultirali in neki grof Sainte Croix, tudi postopač, je Gambetto udaril; policija pa menda podkupljena in bonapartistična, ker je pod Napoleonom najboljše živela, se je skoro pasivno držala in Bonapartiste podpirala, vendar je na zahtevanje nekaterih na vzočnih poslancev grofa Sainte Croix-a aretirala in je bil ta lep gospod na 6 mesecev zapora obsojen. Drugi dan se je na kolodvoru zbralo vse polno ljudstva in ko pride Gambetta na kolodvor ga ljudstvo pozdravlja z ogromnini klici: „Evive la republique, evive Gambetta!“ in ker so se Bonapartisti mej ljudstvo pomešali in nasprotno kričali, je policija, v velikem broju navzočna, začela proti ljudstvu postopati, prijela je nekoliko ljudij in tudi nekatere poslance, katere pa je precej izpustila. Vsled teh dogodeb je vrelo po Parizu; interpelacije prav ostre so poslanci stavili v parlamentu, vendar pa nij prišlo do večih nemirov. Bonapartisti pa so s tem škandalom pridobili samo mrzenje vseh poštenih Francozov. — Te dni je stavil Peries v nar. skupčini predlog, naj se okliče republika kot definitivna forma vlade; ta predlog je dobil večino 5 glasov, na kar je bil predlog oddan komiteju za postavodajstvo. — Precej po tem je pa stavil Larochefoucald predlog, naj se zopet ustanovi monarhija, a ta predbog je sijajno padel, kar je dokaz, da so republikanci, ki so še pred malo časom bili v manjšini, pridobili si večino, to pa je bilo le tako mogoče, da se je levi centrum pomenil z desnim centrom in da je prvi kot zdaj vodilna stranka dovolil zadnjim nekoliko koncesij. — Na Španjskem so Karlisti zopet dobili po hrbtu, sploh je njih vojaštvo popolnoma demoralizirano in se ne more dolgo več držati, posebno ker denara primanjkuje; španjski minister Ulloa je izdal cirkular do tujih vlasti, v katerem trdi, da se bo po tem zopet osnovala definitivna vlada. — Ta cirkular je bil povsod prijazno sprejet. Nemška vlada zdaj ostro postopa proti socialdemokratom, katerih predsedništvo se je iz bojazni preselilo v Hamburg; s tem so menda v zvezi tudi preganjanja delalskih vodjev na Dunaji in Pragi.

Razne vesti.

(**Denašnjemu listu**) je pridjana kot priloga naznanilo g. Jožefa Debevca iz Ljubljane za ročne mlatilnice na eveke, katere priporočamo našim poljedelcem.

(**Seja deželnega šolskega svetovalstva**) pod predsedništvom dež. namestnika bila je v soboto, v kateri so mej drugim sklenili, da se imajo ljudski učitelji naše dežele sklicati v konferenco zaradi razgovora didakatičnih načrtov za ljudske šole.

Kakor se sliši, nij bilo v tej seji ne razgovora zaradi preložitve šolskih počitnic, ne zaradi brezverskih (?) učiteljev na naši gimnaziji. O zadnji zadevi se uže toliko po mestu in po časopisih govori, kakor bi imel biti sedaj konec světa, in vendar nijma stvar nič na sebi, razen tega moreda, da si naši klerikalci izvrstne zavratne ovaduhe vzrejajo. Stopite z imeni na dan, če imate kaj poguma, z imeni učiteljev in učencev, da bode enkrat stvari konec.

(**Iz Šela**) se nam piše: V tvorek 9. t. m. je bil pri nas velik požar, in ko ne bi bili fantje do polnoči vasovali, bi bila gotova 9 osobna družina v pepelu ostala. Fantje videči, da se je močan zubelj iz dimnika dvigal, so vzbudili družino in ljudi na pomoč sklicali. Tako pridno so se naši ljudje pri tem obnašali, da je bil zubelj v $^1/_4$ ure popolnem zadušen.

Tudi pri nas je vremenska nevihta močno škodovala v nedeljo in ponedeljek. Pri nas je trta in drugo sadje tako oklačeno, da ne moremo niti v bodoče ugodnega leta pričakovati. Bližnji gozdovi so bili 14. t. m. sè snegom pobeljeni.

(**G. Andrej Lisjak**), naš rojak, ki od oktobra meseca sem kot enoletni prostovoljec služi v c. kr. garnizonski bolnišnici na Dunaji, je bil 15. t. m. za doktorja vsega zdravoslovja promoviran.—Čestitamo!

(**Tombola**) bo tudi letos v Gorici na praznik sv. Petra in Pavla popoludne na Travniku; igralo se bode na 1vo cinkvino 60 gld., na drugo cinkvino 40 gld. in tombola 200 gld. Kartela velja 20 soldov. Čisti dohodek je namenjen sorotišnici.—Kakor navadno, bo tisti dan na tisoče ljudstva iz dežele v mestu.

(**Slavjanskij blagotvorniteljnij komitet**) v Petrogradu izdajal bo knjigo „Slavjanskij sbornik“ v kateri bodo tiskani razni popularni za publikum lehko umljivi sestavki hištoričnega, etnografičnega-ekonomično-statisčnega i. dr., pa samo ne političnega zapopadka. Politika je odstranjena zaradi tega, ker knjiga ima namen učiti, ampak ne dražiti in spodbujevati strasti. Vse, kar bi moglo žaliti katero si bodi pleme slovansko, se bo iz „Sbornika“ brezizjemno izključilo. Eden poglavitnih udov „Slav. blagtv. komiteta“, prof. petrgr. univ., Lamanskij, prosil nas je, da bi nagovarjali svoje znance in prijatelje mej Slovenci, da bi se tudi deležili tega podvzetja, pošiljaje temeljito sestavljene članke o sedanjem narodnem gibanju mej Slovenci in mej Istrijani. Pisati se more tudi ne v ruskem jeziku, pa se uže najdejo prestavljalci. Gotovo bodo sodelovalci dobili dober honorar. Kedor bi hotel poizvedeti kaj bolj natančnega, naj se obrne na samega Lamanskega (Seiner Hochgeboren Herrn Wladimir Lamanskij, Universitätsprofessor in Petersburg. 3.e Rotte des Ismajlovschen Regiments, N. 11, Gu. N. 4.

Kmetijske in trgovske vesti.

S Krasa in Vipavskega nam dohajajo prav žalostna poročila o stanju polja.—Na Vipavskem so zadnji ljudi viharji pokončali mnogo grozdja, turšico in drugo žito, enako tudi na Krasu, tako da v nekaterih krajih ne bo kmet skoro prav nič pridelal; na Furlanskem je v Cervinjanskem okraju toča močno bila in poškodovala trto, pa koruzo, škode je tudi tam prav dosti, v Brdih, v goriških gorah in v okolici goriški je zadnja nevihta prav malo škodovala; če škodo skupno prevdarimo, ne bo še take nesreče.—Čudno pa je bilo zadnje vreme; vihar, dež, toča vse se je mešalo in temperatura je padla od 24, 26 na 7 in 6 stopinj.—Na Notranjskem je menda največ škode, tam so ubogi ljudje tako pičli pridelek skoro popolnoma zgubili.—Vendar pa iz Ogrskega in iz Nostranjskega dohajajo uže tako ugodna poročila, da se nij bati draginje, samo da pride kaj zaslužka.—Galeta je v Gorici še zmerom po nič, 40, 60 soldov velja zelena, pšenična pa 80, 90 soldov, kedor je listje kupoval, ta ima gotovo zgubo, saj še toliko ne dobi, kolikor je potrosil za seme.—Koruza pada, denes velja v Trstu 116 *ut.* f. 6.80 do f. 7.—tukaj v Gorici jo na drobno prodajajo po f. 2.50 do 54 polonik, — to sedaj nij znamenje slabe letine!

Poslanica.*)

Iz Črniške županije dnè 15 junija 1874. — Mnogo takih bratov in sester sem videl in slišal o njih, ki so, bodisi po brez oporoke umrlih starših ali pa sorodnikih kako vrednost ali premoženje podedovali in se mirno mej seboj dogovorili, ter dedšino po mirni pogodbi razdelili, ne brigaje se za vse paragrafe, ker so pomislili, da kedor doktorja in sodnijo na pomoč kliče, zmerom več zgubi, nego dobi, čemur je dokaz, da pravdarji so navadno največe reve v materjalnem in tudi moraličnem obsiru. — Pametni ljudje se poravnajo in k takim prištevam jez tudi Vrtovince in druge, ki mejsebojne zadeve mirno pretresujejo in se poravnajo. — Bil sem zraven pri razdelitvi vrtovinskih pašnikov, videl sem, kako so veselo žrebali in je vsak z veseljem šel iskat svoj delež pašnika. Taki so tedaj Vrtovinci, kateri sej gotovo ne kesajo poštene razdelitve. Vi gospod posestnik, pa le govorite o neki grofovski odvezi in o takih rečèh, katere bi kacemu feudalcu vso čast delale, prostemu slovenskemu posestniku pa se nič kaj ne podajo.

Ste le Vi resnično prepričani, da ima premožnež pravico dobiti deleže primerne davkom in grofovski odvezi? Jez in večina selskih vaščanov gotovo ne, in zakaj? Mi prav dobro vemo, da grofovski odvezniki so bili nekdaj ne samo premožni, ampak celò bogati, a zdaj so nekateri teh odveznikov prav ubogi in drugi, ki so ob času odveze malo ali nič plačevali, so zadnja leta obogateli in zdaj plačujejo več davka.

Grofovske odveze so se nanašale na posestva in kedor jih zdaj ima, ima srečo, da so njegova, prava lastnina, servitutov popolnoma proste. — Nobeden nij tedaj vinarja za reveža plačal.—Vse drugače pa je s pašniki, za te smo vsi občinarji enake rate plačevali in davek za pašnik se plačuje iz obrestij obligacij, ki je srenja kupila z denarom potegnjenim za eno parcelo prodanega občinskega zemljišča. — Iz tega je razvidno, da ne bi bilo pravično, ko bi oni, ko je ob času odveze prav malo imel in malo plačal, potem pa si veče posestvo pridobil, zdaj 10 krat več dobil, kakor oni poprej bogati, zdaj revež, ki je 10 krat več odveze plačal, kot prvi.

Nadalje je tudi dokazano, da vsled enacega bremena, moramo tudi vsi enake koristi imeti, in da prav pri nas nij mogoč drugi način razdeljenja pašnikov, kakor omenjeni vrtovinski. Sicer pa moram žalostnega srca priznati, da pri nas ne bode prišlo do edinosti v tej važni zadevi, dokler bo 12 starešin iz I. in II. volilnega razreda na eni in 5 iz III. razreda na drugi strani in je v takem polažaju še edina pot ta, da deželni odbor prosimo, naj nam on po svoji vesti naredi načrt postave, kajti kedor si sam pravice ne zna delati, temu jo morajo drugi diktirati.**)

Vi, gospodine, menite morda, da jez zagovarjam reveža iz sebičnosti, a motite se: sedajni svet bo moral še vsa druga boljša sredstva poiskati, da se bo preživilo in sicer ne samo preživilo, ampak tudi dobro živelo, ker človek more biti po tem pošten, dober, priden, umen, nraven, če dobro živi (Gut leben, macht gute Menschen, je meni enkrat učen Nemec rekel). Tedaj ne bo še konec sveta; le zdaj nam gre slabo, dovršivši se velikanski prevrat in začetek čisto nove dobe za človeško društvo. Čitajte na priliko v „Slovenskem Tedniku“ št. 24 zanimive številke o poljedeljskih in obrtnijskih delalcih na Angleškem; res zanimive, pa tudi pomenljive so te številke: tam se število delalcev za obdelavanje zemlje krči in število delalcev v fabrikah v tej meri množi. Če bo to zmerom tako šlo, mora Angležka pešati in sicer zato, ker so začeli tudi drugi narodi napredovati in kmalo bodo postali neodvisni od angleške obrtnije in angleških iznajdeb, katere so morali dozdaj drago plačevati. Pri nas so neke male vasi, iz katerih se je še pred malo leti le marsikak mladenič podal na tuje; zdaj pa število takih mladeničev čudno raste in sicer ne iz ljubavi do tujih krajev, temuč zarad uboštva. — Tedaj pri nas bode kmetijstvo pešalo, kolikor več se bo širila obrtnija, če ne bo prišel tak drugi red, ki bo segnil kmetijstvu pod ramo. Zato pa rečem še enkrat, dajte revežu, delalcu pašnike in drugo neobdelano zemljo proti odškodnini in ker ima pravico brez odškodnine, da jo bode dobro obdeloval in se obvaroval lakote, ki nijma dobrih nasledkov za človečanstvo! Vas pa, gosp. posestnik, posim, da mi odpustite mrtve grehe v mojih dopisih, kateri so menda svetu pokazali razloček mej ljubeznijo in sebičnostjo mej dobrim in trdim srcem in mej človečanskim in nečlovečanskim mišljenjem.

Ubogi kmet.

*) Urednijstvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaj.
**) Tudi mi smo tega mnenja. Ured.

Podpisani je prevzel restavracijo k Evropi; ob enem pa naznanja, **da je preskrbljen z najboljšimi jedili in pijačami.**

Uljudno se priporoča sl. občinstvu

Ivan Kotnik.

Najnovejše

denarno srečkanje

vleče se 15. in 16. julija t. l. in se mora v malo mesecih

39.600 dobitkov

odločiti in sicer

120,000 tolarjev

ali

360.000, 240.000, 120.000, 90.000, 60.000, 48.000, 2 po **36.000,** 2 po **24.000,** 2 po **18.000,** 5 po **14.400,** 13 po **12.000,** 11 po **9600,** 12 po **7200,** 28 po **6000,** 3 po **4800,** 56 po **3600,** 152 po **2400** državnih mark itd.

K temu ugodnemu srečkanju povabljamo, naj se sreča poskusi

1 cela originalna srečka 4 tolarje-gold. 6. — a. v.
1/2 „ 2 „ „ 3. — a. v.
1/4 „ 1 „ „ 1. 50 a. v.

Ako se denar pošlje, izvršujemo vsa naročila na najbolje oddaljene kraje promptno in pod diskrecijo.

Dobitki se v zlatu ali srebru na vseh krajih izplačajo.
Prospekte na ogled brezplačno.
Reference o naši firmi podaje vsak hamburški trgovec.
Vsaka srečka iz našega debita ima naš podpis:

Gebr. Lilienfeld,
Hamburg. Neuerwall 94.
Bank und Staatspapieren-Geschäft.

450,000,
125,000, 120,000, 115,000, 110,000
tolarjev je glavna dobitka
novega srečkanja kapitalov
garantiranih od vojvodske braunšveiske vlade, od katerih se bode v kratkem času izžrebalo 43,500 dobitkov.
prvo srečkanje bode uže
23. in 24. julija 1874.
1 cela originalna srečka [los] stane 4 tolarje - gl. 6.—
1/2 „ „ 2 „ „ 3.—
1/4 „ „ 1 „ „ 1.—
Prospekte na ogled brezplačno.
Ako se nam denar pošlje, bomo izvršili vse zunanje naročbe hitro in tajno; naročniki naj se zaupno obrnejo na našo firmo, katera ima v zalogi one srečke. Listo o dobitkih pošljemo po dovršenem srečkanju.
Gebrüder Lilienfeld
Staatspapiergeschäft, HAMBURG.

Vse po 27 soldov!!!

Najnovejše, najlepše in pravo. Izključivo samo v bazarju manufakturske robe Mariahilfskem Mariahilferstrasse N. 94. Velikanska izbera 4/4 širokih volnatih krilj, barežov, gazev, lustres, forlarjev, perkaljev, francoskih brilantinov, piketov in gladkih pa barvanih kretenov, vse baže platna, robe za postelje, bela in barvana pregrinjala, težka podna pogrinjala, najfinejše platnene rute itd.

Enotna cena:

27 soldov vatel ali komad.

Adressa: **Mariahilfer Manufaktur-Waaren-Bazar, Wien, Mariahilferstrasse Nr. 94.**

Naročila iz vsacega kraja se hitro izvršujejo s poštnim povzetjem. Uzore dobi se na uprašanje franko.

V najem se da

kovačija na vodi (fužina) v GORENJI TRIBUŠI z vsem popolnoma dobrim orodjem preskrbljena. Kedor hoče pogoje izvedeti, naj se obrne do

M. Hadolina
v GORENJI TRIBUŠI,
ali pa do našega upravnijštva.

Na prodaj je mnogo botilij najboljšega črnega Berzamina **po 70 kr.** botilja. Kedor želj kaj kupiti, naj se oglasi pri upravnijštvu „Soče“.

Samo fl. 135 a. v., franko Trst, stane mašina za mlatenje, najnovejše konstrukcije, mlateča v dveh urah toliko žita, kakor tri mlatiči v enem dnevu, pod garancijo in dovoljenjem poskušnega obroka. Ph. MAYFARTH & Comp., Maschinenfabrik, Frankfurt a. M. Več pri upravnijštvu „Soče“.

Podpisana tovarnica ima na prodaj mali koks z Bogheadskega premogova, ki je posebno za kovače i ključavničarje pripraven, ker nadomesti popolnoma navadno lesovo oglje. 1 cent takega koksa stane le 40 sold., izbrani koks pa 60 soldov.

Goriška parna tovarnica.

Janez Casagrande

naznanja slavnemu občinstvu, da je odprl v Ajdovščini obilno založeno

prodajalnico železa in kolonijalnega blaga

kaljerij, ob enem pa tudi

ključarnico.

Priporoča se sl. občinstvu za obilno in najtočnejšo in cenejšo postrežbo.

Podpisani je prevzel starozna[illegible] gostilnico

BATISTIČ-EWO

V SOLKANU,

kar sl. občinstvu naznanja z dostavkom, da bo skrbel za **dobra jedila** in posebno **dobra domača vina.** Tudi ima nekoliko lepo **napravljenih sob** za tujce.

Priporoča se tedaj, da gat[illegible] Slovenci prav mnogo obiskujejo, ker rad bo prav dobro in dober kup postregel čestitim gostom.

V Solkanu 1. junija 1874.

JOŽEF EISENZAPF [illegible]

Podružnica prve obče zavarovalne banke

„SLOVENIJA“

v Trstu išče marljive zastopnike za kraje, kder še nijma zastopov.

Tudi **potovalni zastopniki** z dobrimi referencami se kot [illegible] sprejmejo.

Kapitalisti pozor!

30. junija 1874. se bode pri okrajni sodniji v Sežani na **javni dražbi prodajalo premoženje Jož. Petrovica iz Dan.**

Kedor je voljen kupiti lepo in jako nizko, le na 7460 gold. cenjeno posestvo, naj se oglasi pri sodniji v Sežani 30. t. m. ob 12 uri.

Lastnik: VIKTOR DOLENEC. Izdavatelj in za urednijštvo odgovoren: ALOJZIJ VALENTINČIČ. — Tiskar: PATERNOLLI v Gorici.